

wikifin.be

RESULTATEN ONDERZOEK - MAART 2015 FINANCIEEL GEDRAG EN ATTITUDES IN BELGIË

Inhoud

1. Introductie
2. Methodologie
3. Resultaten
4. Componenten van financiële geletterheid
5. Conclusies
6. Bijlage

1. Introductie

- **Doel:** in kaart brengen financiële gedrag en attitudes in België
- Eerste meting van financieel gedrag en attitudes in België

1. Introductie

- **Internationale context:**
 - Vragenlijst van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)
 - Internationaal vergelijkend onderzoek in een later stadium
- **Instrument om verder aan de slag te gaan:**
 - Specifieke noden identificeren
 - Acties bepalen
 - Samenwerkingsverbanden opzetten

2. Methodologie

- Steekproef:
 - 2.072 inwoners van België
 - Representatief voor regio's, geslacht, leeftijd
- Telefonische interviews
- Veldwerk: 12-26 januari 2015
- Onderzoeksbureau: TNS
- Vragenlijst OESO

Legende:

↑ = significant hoger dan het totaal

↓ = significant lager dan het totaal

3. Resultaten

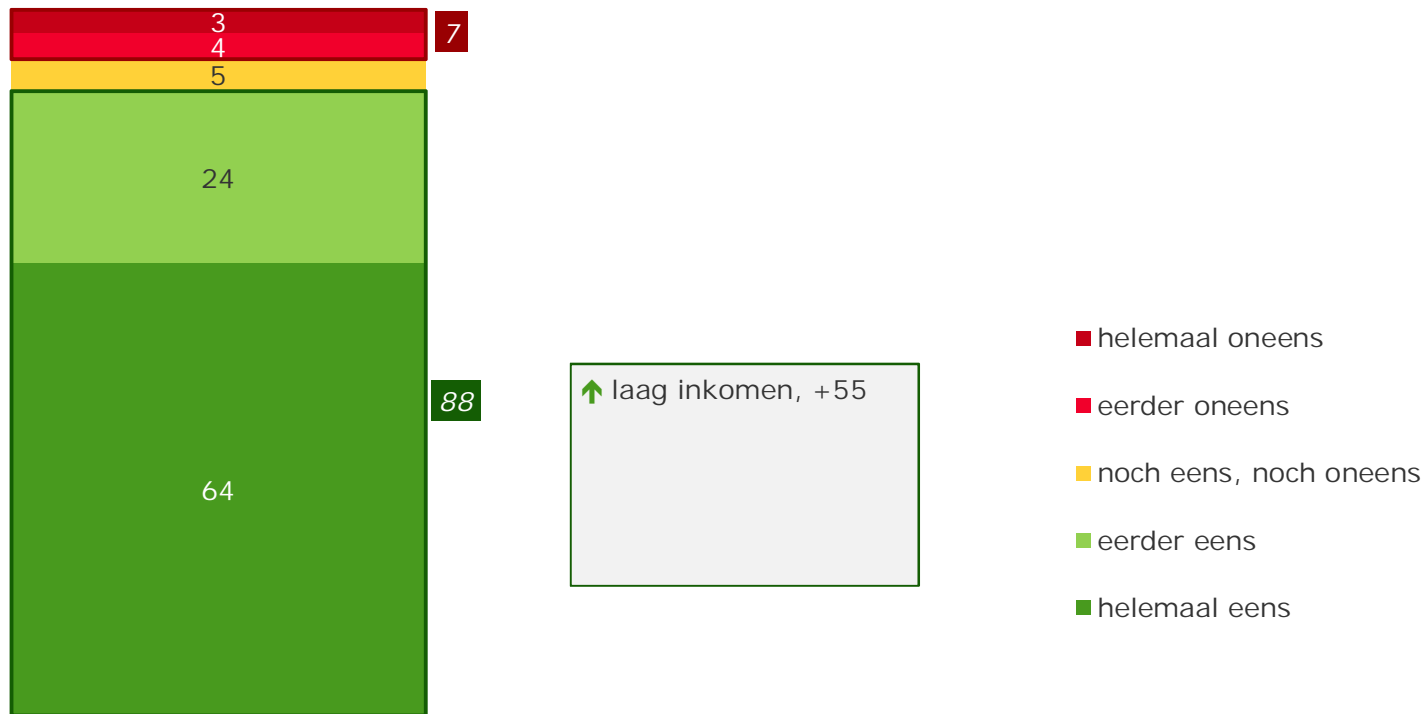
3.1 Budget

3.2 Financieel plannen

3.3 Bewust beslissen

88 % zegt zorgvuldig te overwegen of ze het zich kunnen veroorloven alvorens iets te kopen.

[Voor ik iets koop, overweeg ik zorgvuldig of ik het me kan veroorloven.]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

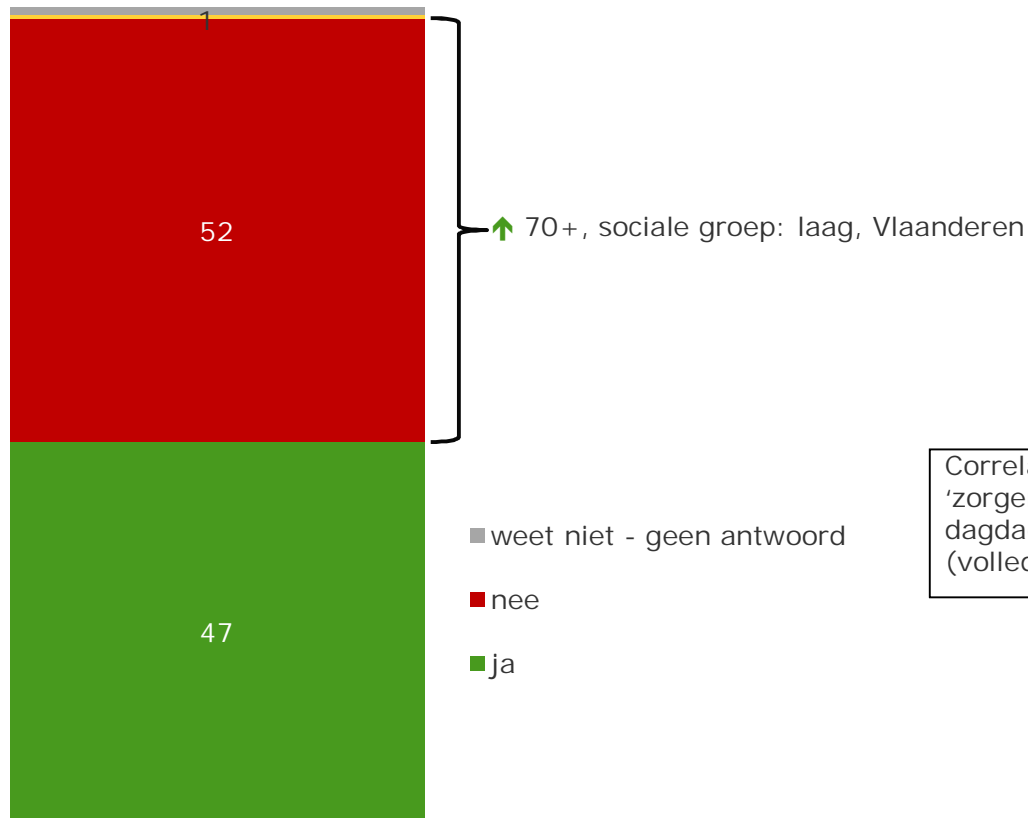
Onverwachte kost: 1 op 4 kan geen onverwacht grote kost betalen zonder hulp.

[Indien u onverwacht persoonlijk een grote kost zou tegenkomen - ongeveer de grootte van uw maandelijks inkomen -, zou u dit kunnen betalen zonder te lenen of hulp te vragen aan familie of vrienden?]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

1 gezin op 2 maakt geen huishoudbudget.

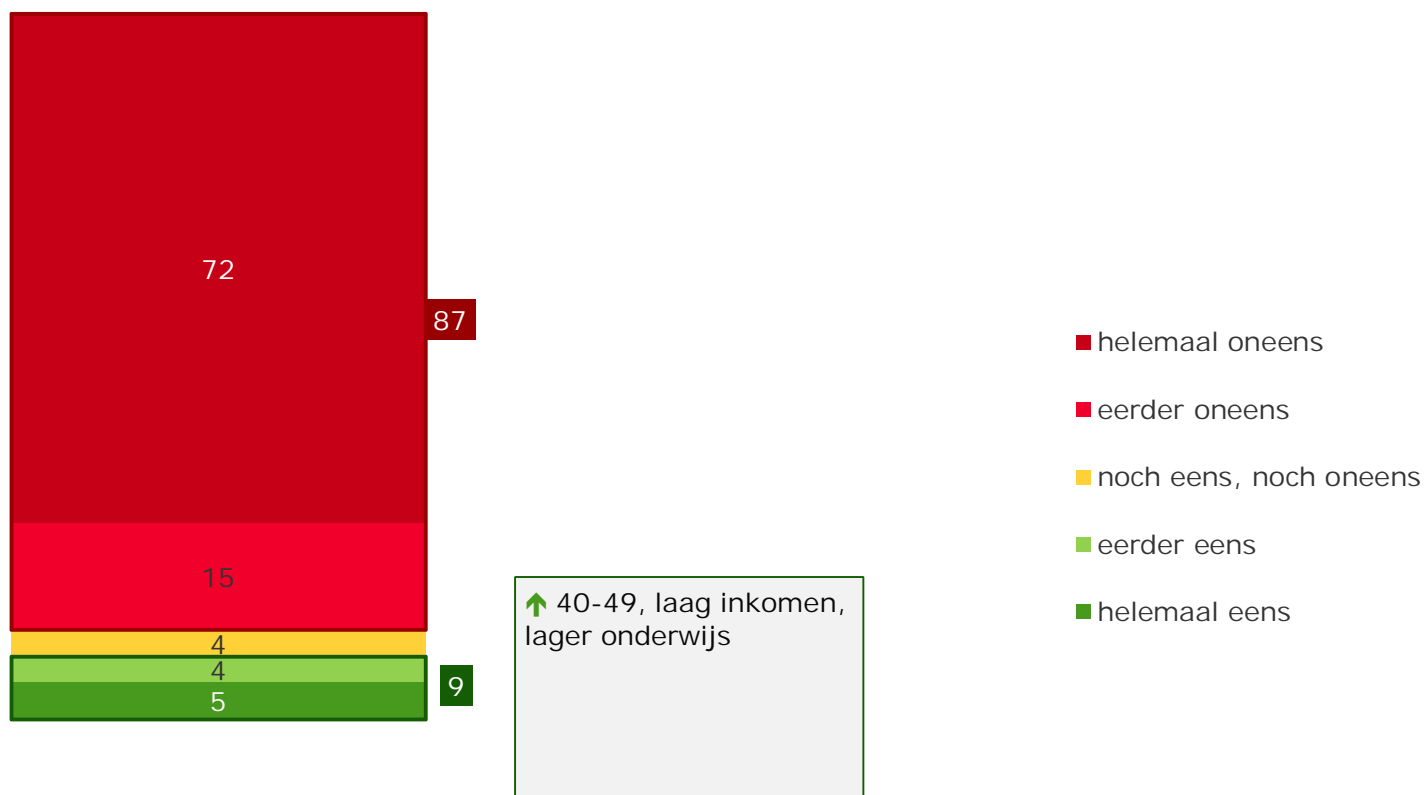

Correlatie tussen 'maken van een gezinsbudget' en 'zorgen maken over het kunnen betalen van dagdagelijkse uitgaven' = 0,11
(volledige samenhang = 1 of -1; geen samenhang = 0)

[Maakt uw gezin of huishouden een budget? Een gezinsbudget dient om te bepalen welk deel van het gezinsinkomen gebruikt wordt voor uitgaven, om te sparen of rekeningen te betalen.]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

Bijna 1 op 10 vindt dat hij momenteel te veel schulden heeft.

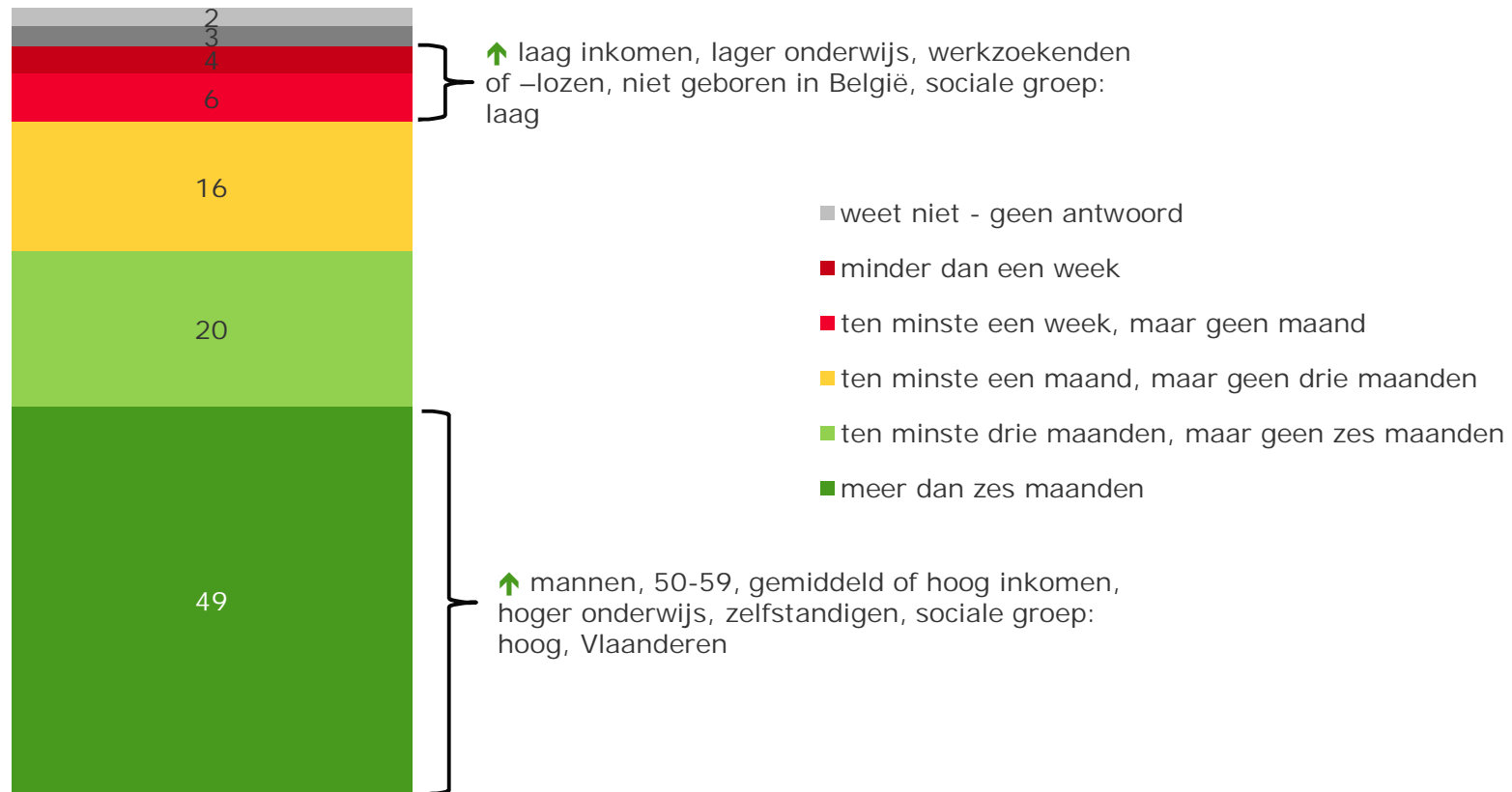
[Ik heb momenteel te veel schulden.]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

3. Resultaten

3.2 Financieel plannen

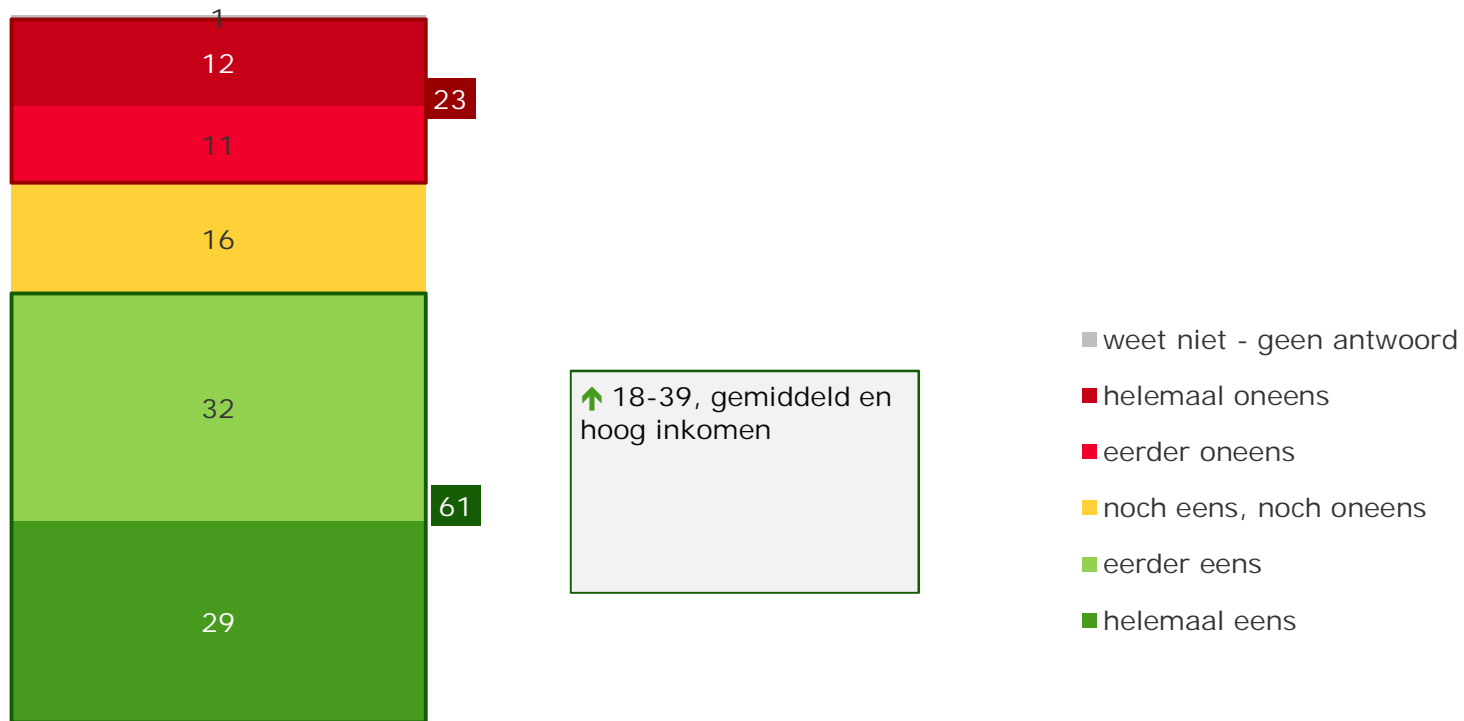
1 Belg op 10 kan minder dan 1 maand verder bij verlies van inkomen.

[Als u uw belangrijkste bron van gezinsinkomsten zou verliezen, hoe lang zou uw gezin de kosten voor levensonderhoud kunnen blijven betalen, zonder geld te lenen of te verhuizen?]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

6 op 10 Belgen stellen financiële doelstellingen op lange termijn; ongeveer 2 op 10 doet dit niet.

[Ik stel financiële doelstellingen op lange termijn, en streef ernaar ze bereiken.]

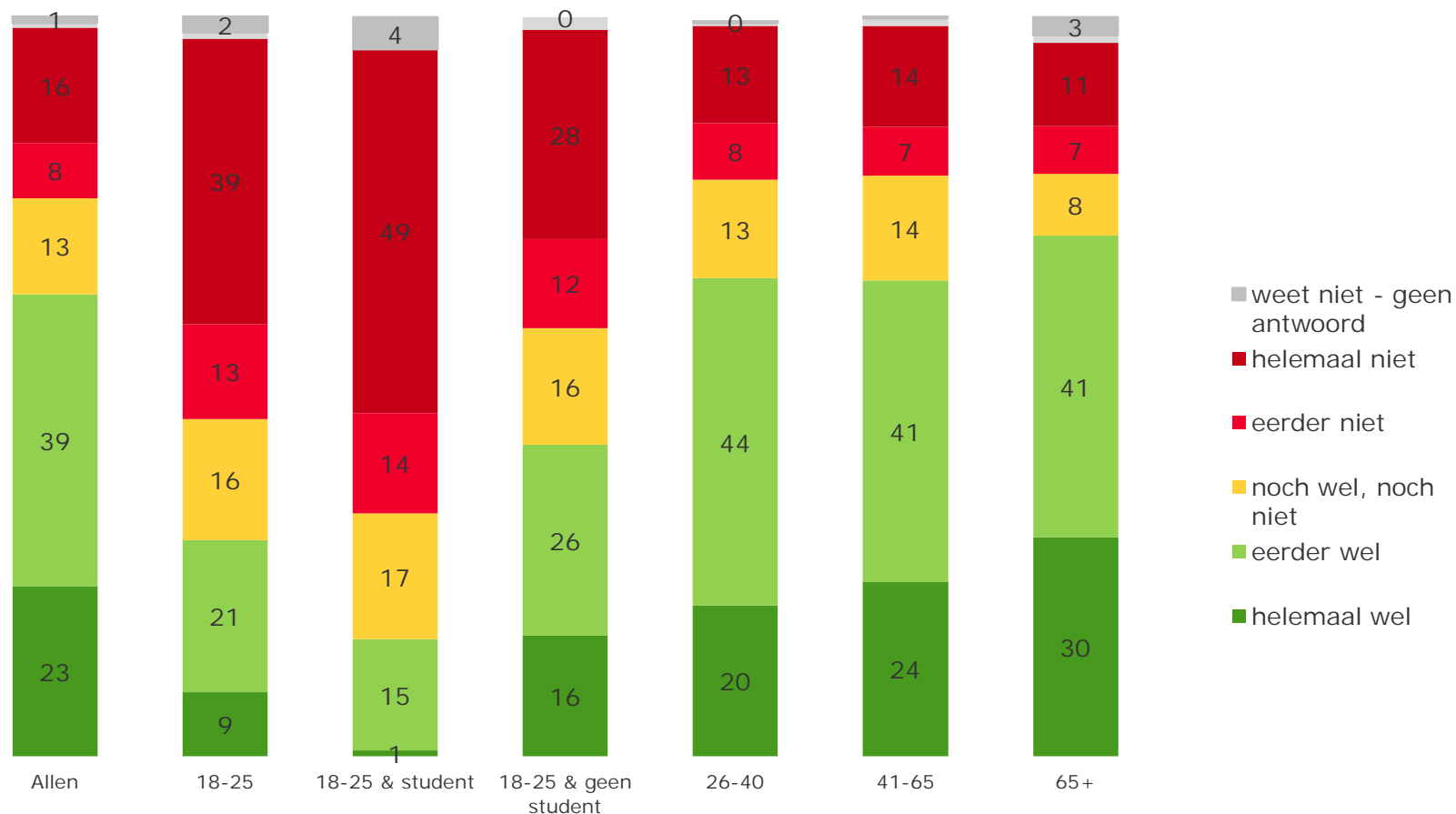
% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

2 op 3 hebben de afgelopen 12 maanden geld op de spaarrekening gezet; ca. 1 op 5 spaart niet actief.

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

Pensioenplanning: voorbereiding stijgt sterk na 25 jaar.

[Ik heb mijn financiële situatie voor mijn pensioen goed voorbereid.]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

Pensioenplanning: bij de laagste sociale groep vindt 29 % niet goed voorbereid te zijn; bij de hoogste is dit 17 %.

[Ik heb mijn financiële situatie voor mijn pensioen goed voorbereid.]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

(Toekomstige) bron van inkomen als gepensioneerde volgens de ondervraagden

[En waaruit zal uw inkomen als gepensioneerde bestaan of bestaat het?]

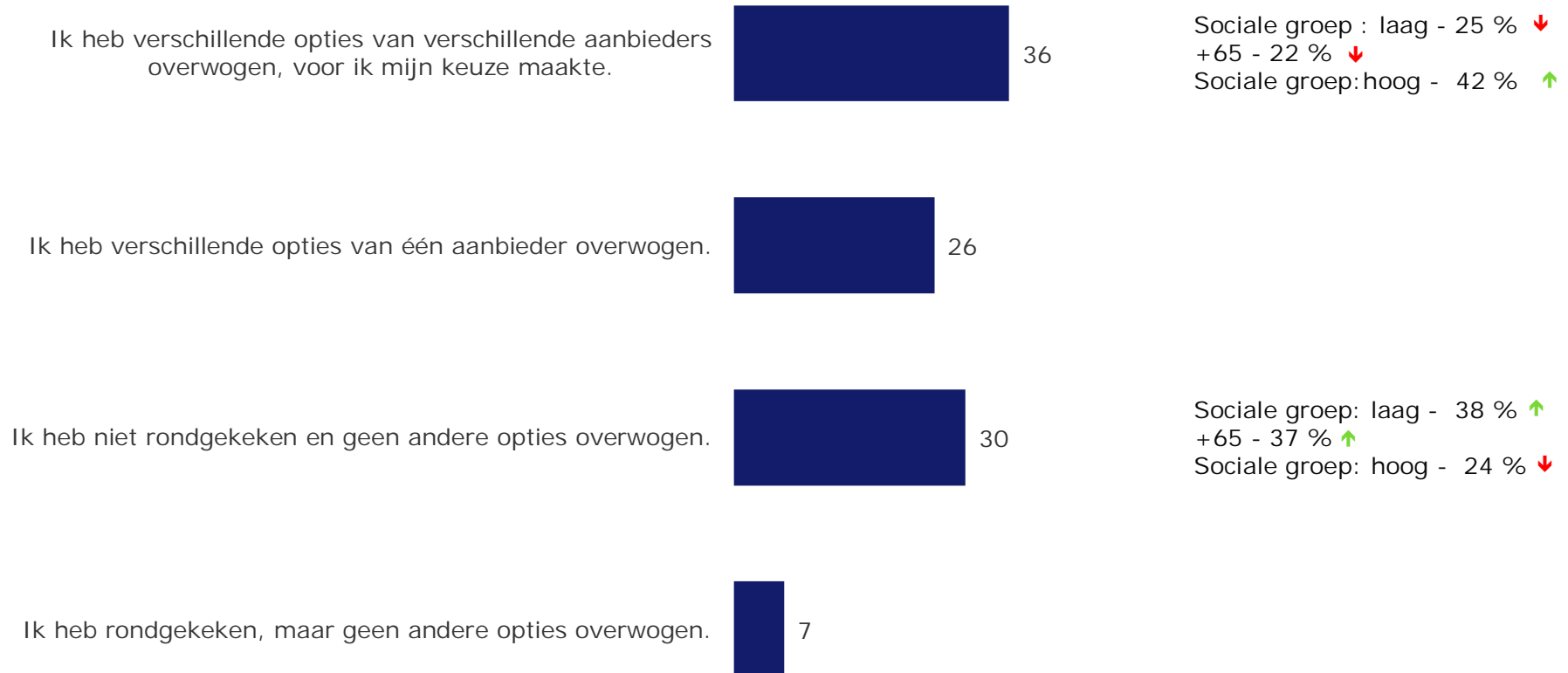
% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

3. Resultaten

3.3 Bewust beslissen

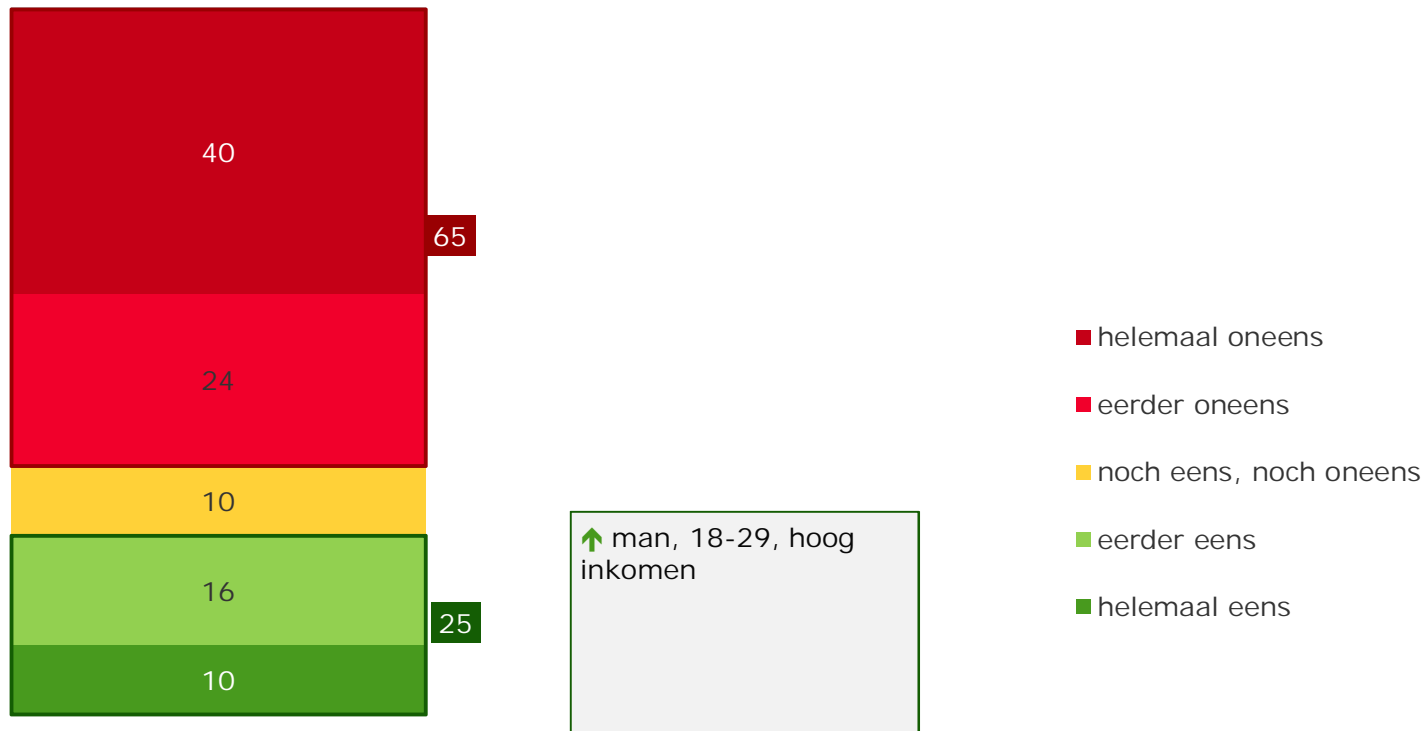

Ongeveer 1 op 3 (36 %) overweegt verschillende aanbieders vooraleer een financieel product aan te kopen.

% OP BASIS: VOORBIJE 2 JAAR FINANCIEEL PRODUCT GEKOZEN OF AANGEKOCHT (n = 1 222)

1 op 4 is bereid risico te nemen bij sparen of investeren.

[Ik ben bereid risico te nemen bij het sparen of investeren van een deel van mijn eigen geld.]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

Risico's inschatten

Een investering met een hoge opbrengst houdt waarschijnlijk meer risico in.

% correct

↑ mannen, 60-69, hoog inkomen, hoger onderwijs, sociale groep: hoog

Door een brede waaier aan aandelen te kopen is het meestal mogelijk om beleggingsrisico's te beperken.

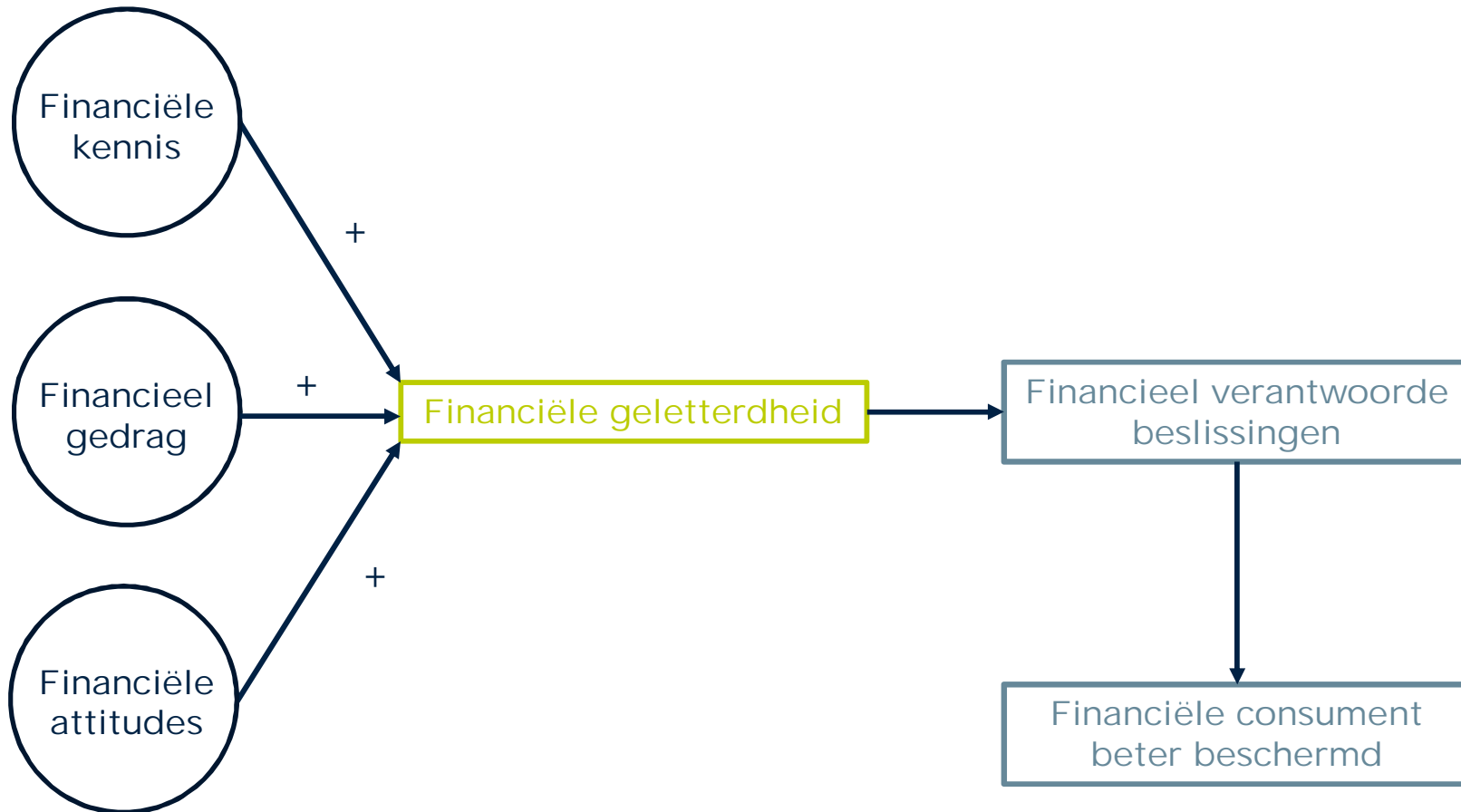
% correct

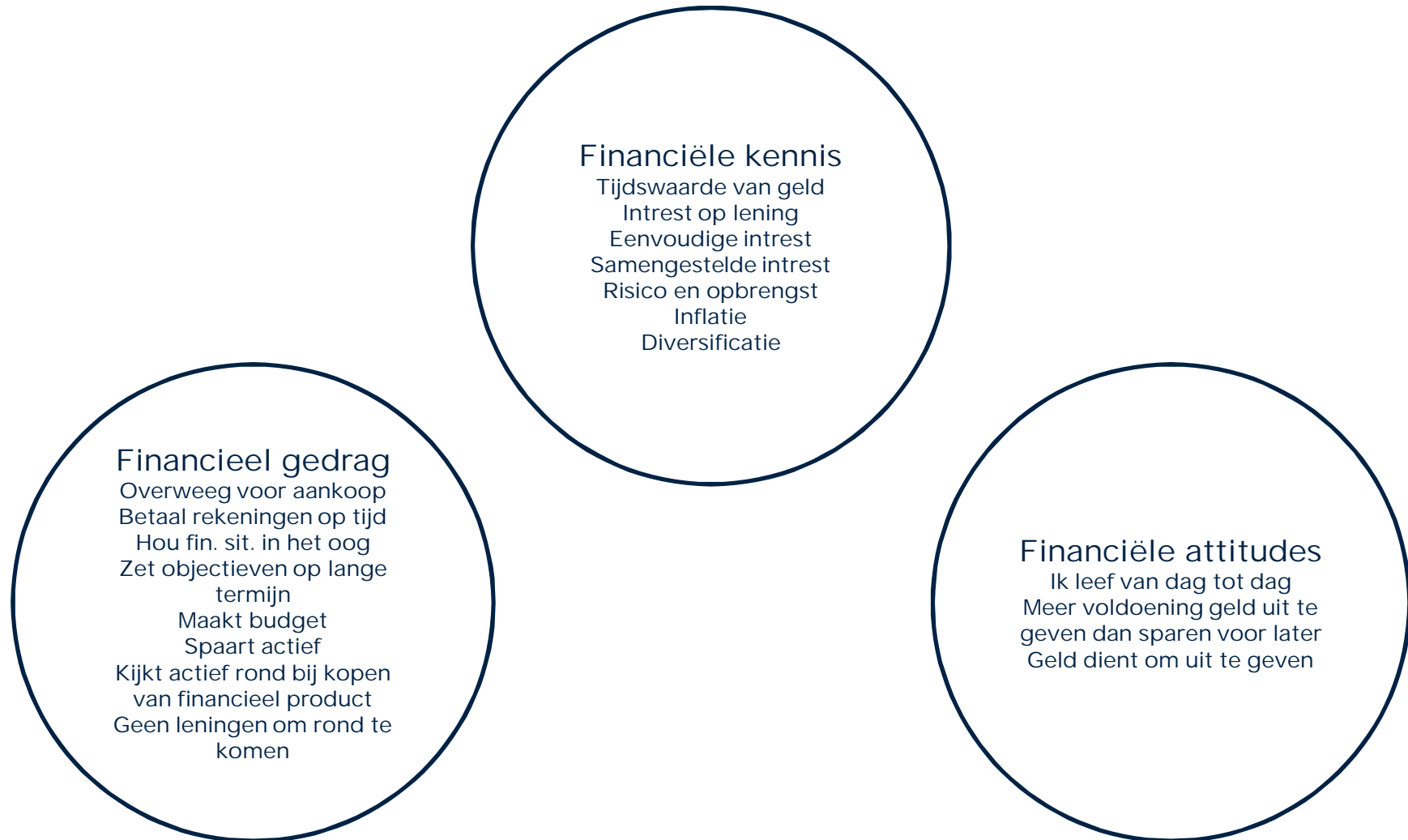
↑ mannen, hoog inkomen, hoger onderwijs, actief, sociale groep: laag, Vlaanderen

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

4. Componenten van financiële gelettertheid

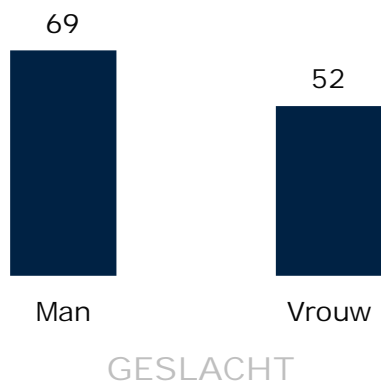

4. Componenten van financiële gelettertheid

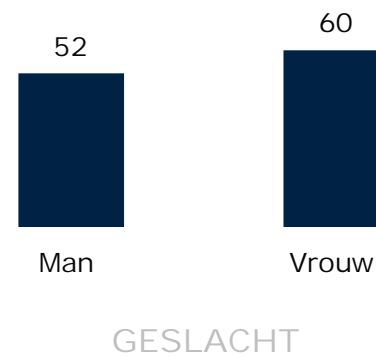
Financiële kennis

% hoge score

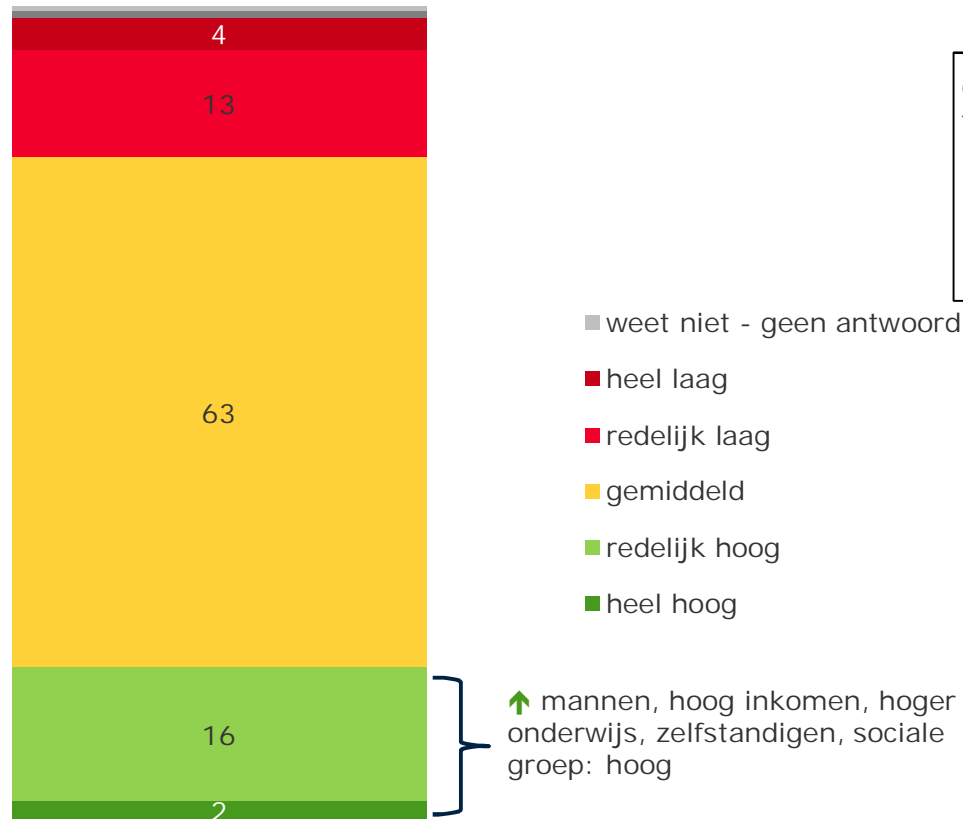

Financiële attitudes

% hoge score

Perceptie financiële kennis: 6 op 10 schatten hun kennis gemiddeld in; 18 % (redelijk) hoog.

Correlatie tussen 'perceptie financiële kennis' en 'score financiële kennis' = 0,10
(volledige samenhang = 1 of -1; geen samenhang = 0)

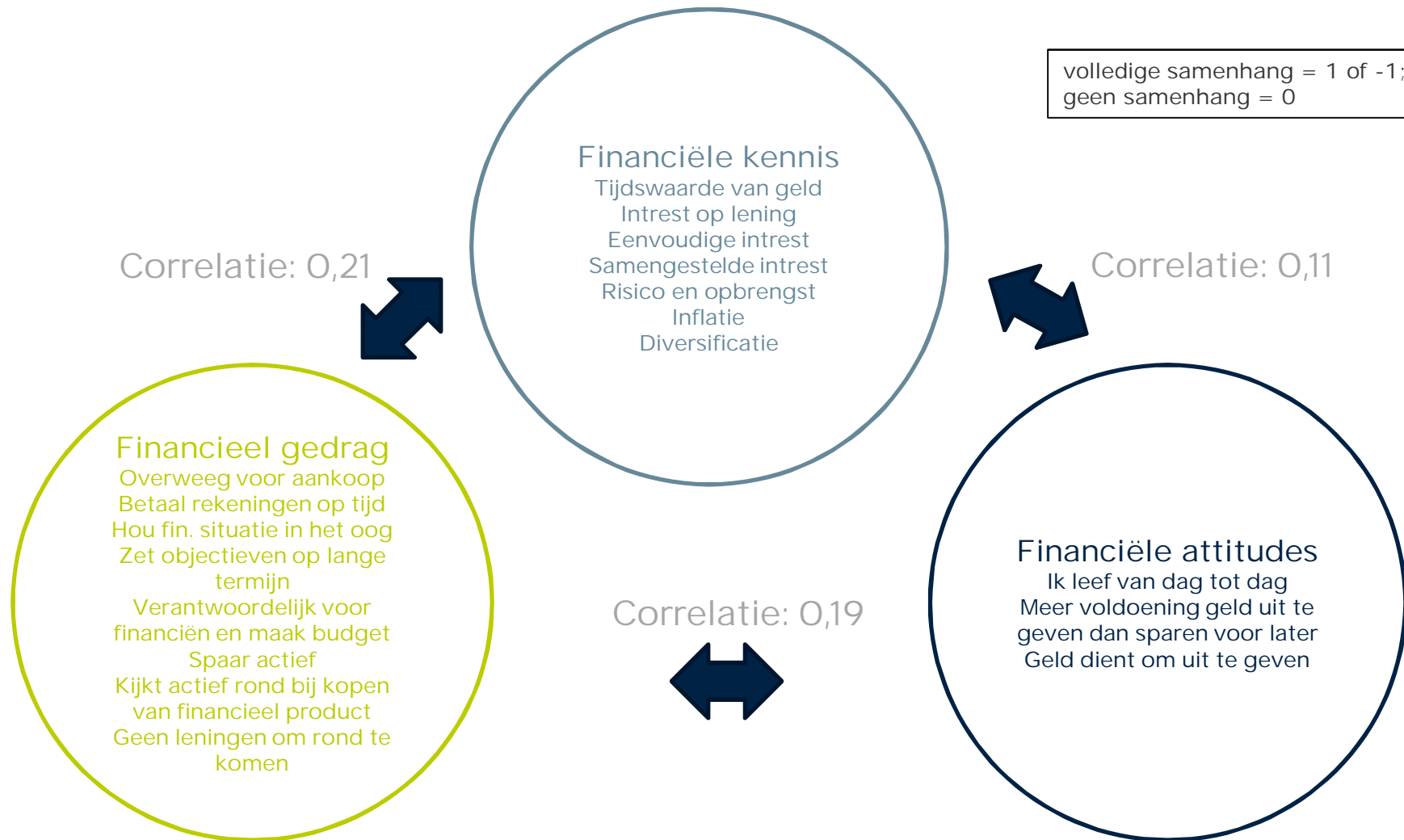

Vaak foute inschatting eigen kennis

[Hoe schat u uw financiële kennis in ten opzichte van andere volwassenen in België?]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

Zwakke samenhang tussen financiële kennis, gedrag en attitudes

5. Conclusies

- Drie centrale problematieken:
 - Budget
 - Financieel plannen
 - Bewust beslissen
- Weinig samenhang tussen kennis, gedrag en attitudes
 - => Wikifin blijft verder inzetten op alle 3!
- Financiële vorming moet levenslang en duurzaam zijn voor iedereen!

6. Bijlage

2. Methodologie

- Steekproefstructuur

	Ongewogen	Gewogen
GESLACHT		
man	48	49
vrouw	52	51
LEEFTIJD		
18-20	3	3
21-24	6	7
25-34	16	18
35-44	18	17
45-54	19	18
55-64	16	16
65+	22	22
OPLEIDING		
lager onderwijs	8	10
algemeen secundair, niet afgewerkt	3	4
technisch of beroeps secundair, niet afgewerkt	6	6
algemeen secundair, afgewerkt	14	14
technisch of beroeps secundair, afgewerkt	24	25
hoger niet-universitair onderwijs	30	28
universitair onderwijs	12	12
weet niet	2	2
<i>Totaal (n =)</i>	<i>2 003</i>	<i>2 072</i>

	Ongewogen	Gewogen
BEROEP		
zelfstandig	5	5
in dienst bij een werkgever of de overheid	44	43
leercontract	1	1
huisvrouw \ -man	4	4
werkzoekende, werkloos	6	6
gepensioneerd	28	27
arbeidsongeschikt	4	4
student	5	6
andere	4	3
HABITAT		
een dorp of kleine gemeente	1	1
een kleine gemeente of stad	30	29
een middelgrote stad	54	55
een grote stad	16	16
GEZINSSAMENSTELLING		
helemaal alleen	28	28
met een partner	47	47
met kinderen < 18 jaar	24	24
met kinderen > 18 jaar	11	11
met een ouder of schoonouder	15	16
met andere verwanten	4	4
met vrienden, collega's of studenten	1	1
in een ander soort huishouden of in groep	1	1
<i>Totaal (n =)</i>	<i>2 003</i>	<i>2 072</i>

2. Methodologie

- Sociale groepen:

De definitie van de sociale groepen is een relatief gegeven. Het is een verhouding die gebaseerd is op het beroep en het opleidingsniveau. De bevolking wordt gerangschikt volgens de waarde die de combinatie van deze twee variabelen oplevert. Vervolgens wordt de bevolking opgesplitst in acht gelijke groepen, waaruit de sociale groepen worden afgeleid.

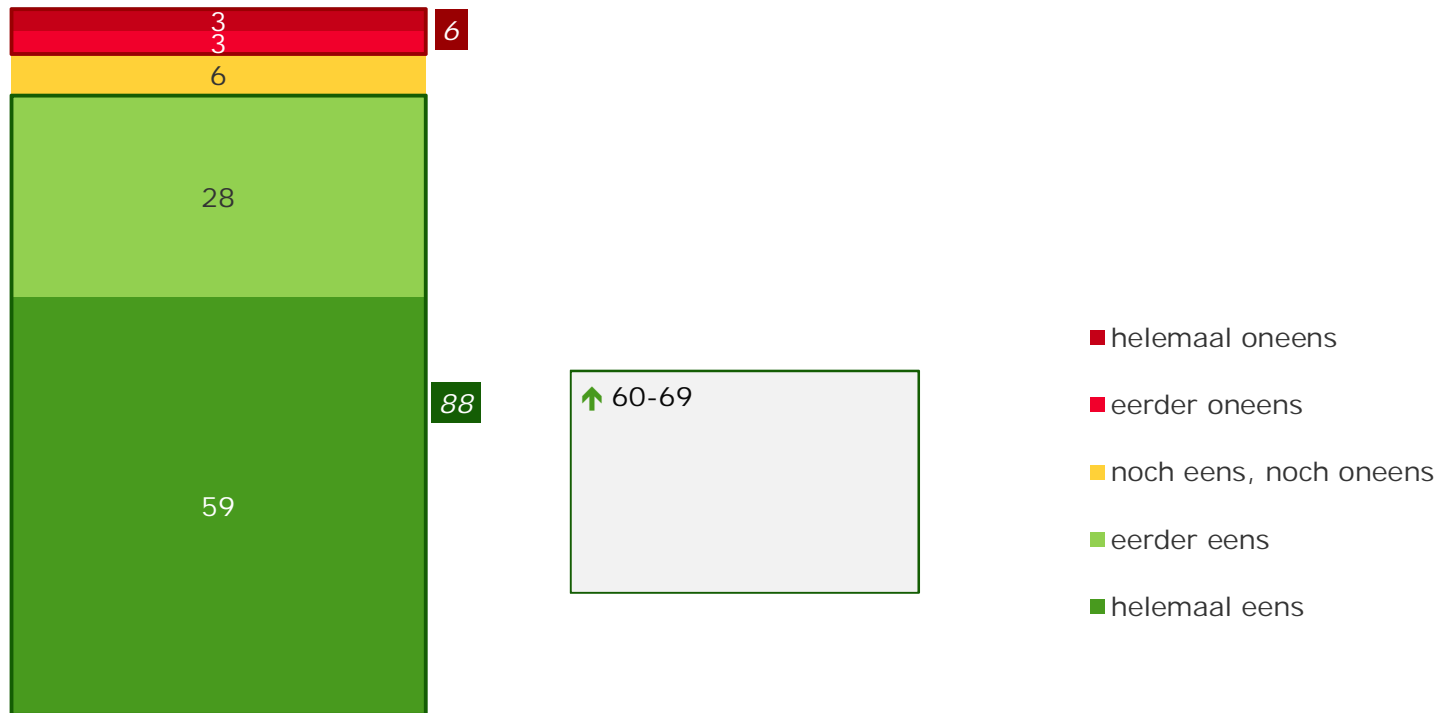
- Legende:

↑ = significant hoger dan het totaal

↓ = significant lager dan het totaal

3. Resultaten

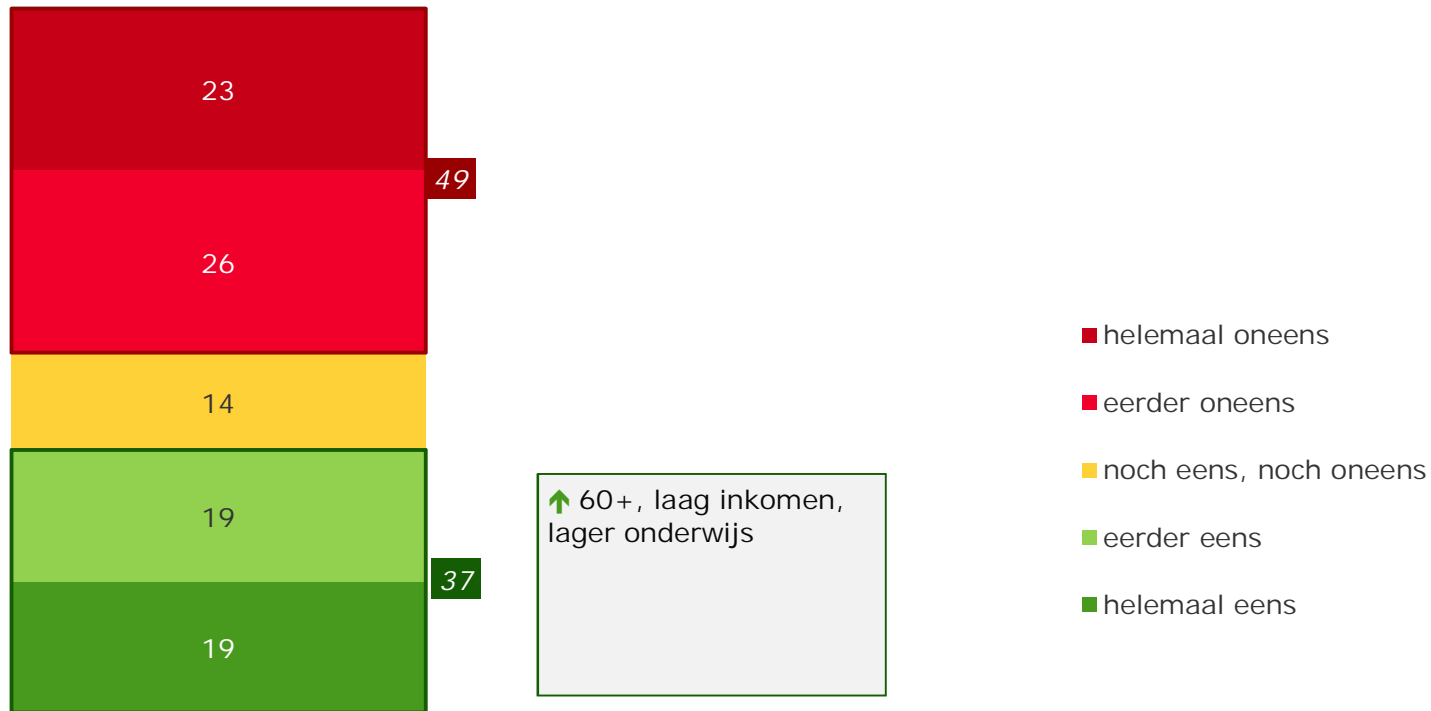
88 % zegt zijn financiële zaken nauw in het oog te houden.

[Ik hou mijn financiële zaken nauw in het oog.]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

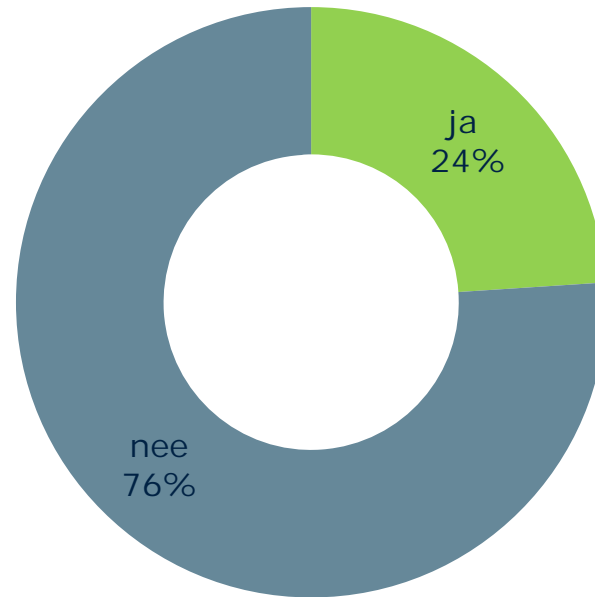
Bijna 4 op 10 vinden dat hun financiële situatie niet toe laat te doen wat men belangrijk vindt.

[Mijn financiële situatie laat het niet toe de dingen te doen die ik belangrijk vind.]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

Voor 1 Belg op 4 was het inkomen onvoldoende voor levensonderhoud in de laatste 12 maanden.

% ja ↑ 40-49, laag inkomen, lager of secundair onderwijs, werklozen of arbeidsongeschikten, niet geboren in België, sociale groep: laag of middel laag, Brussel, Wallonië

[Soms ervaren mensen dat hun inkomen onvoldoende is om de kosten voor levensonderhoud te dekken. Hebt u dit persoonlijk ervaren in de voorbije 12 maanden?]

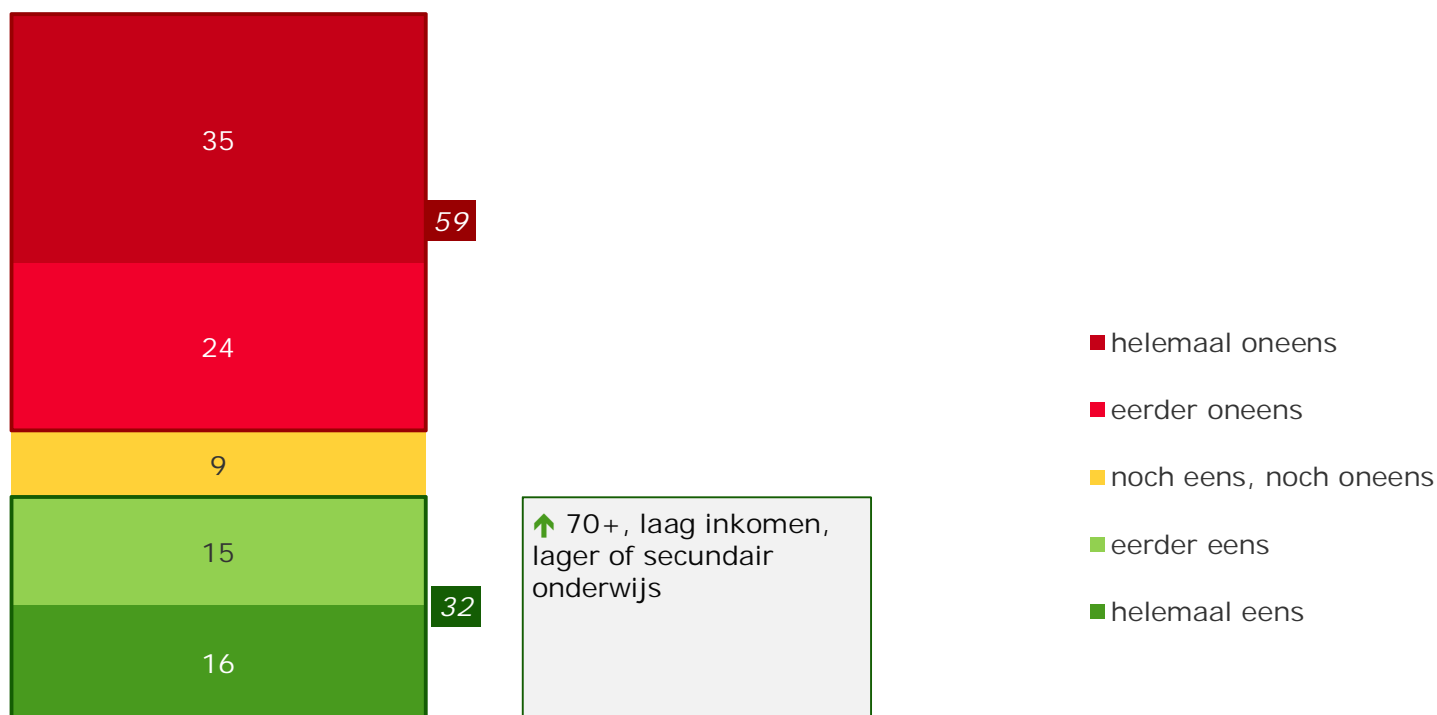
% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

Wat hebt u gedaan om rond te komen, toen onvoldoende inkomen had om de kosten voor levensonderhoud te dekken?

% OP BASIS: LAATSTE 12 MAANDEN INKOMEN ONVOLDOENDE OM KOSTEN TE DEKKEN (n = 493)

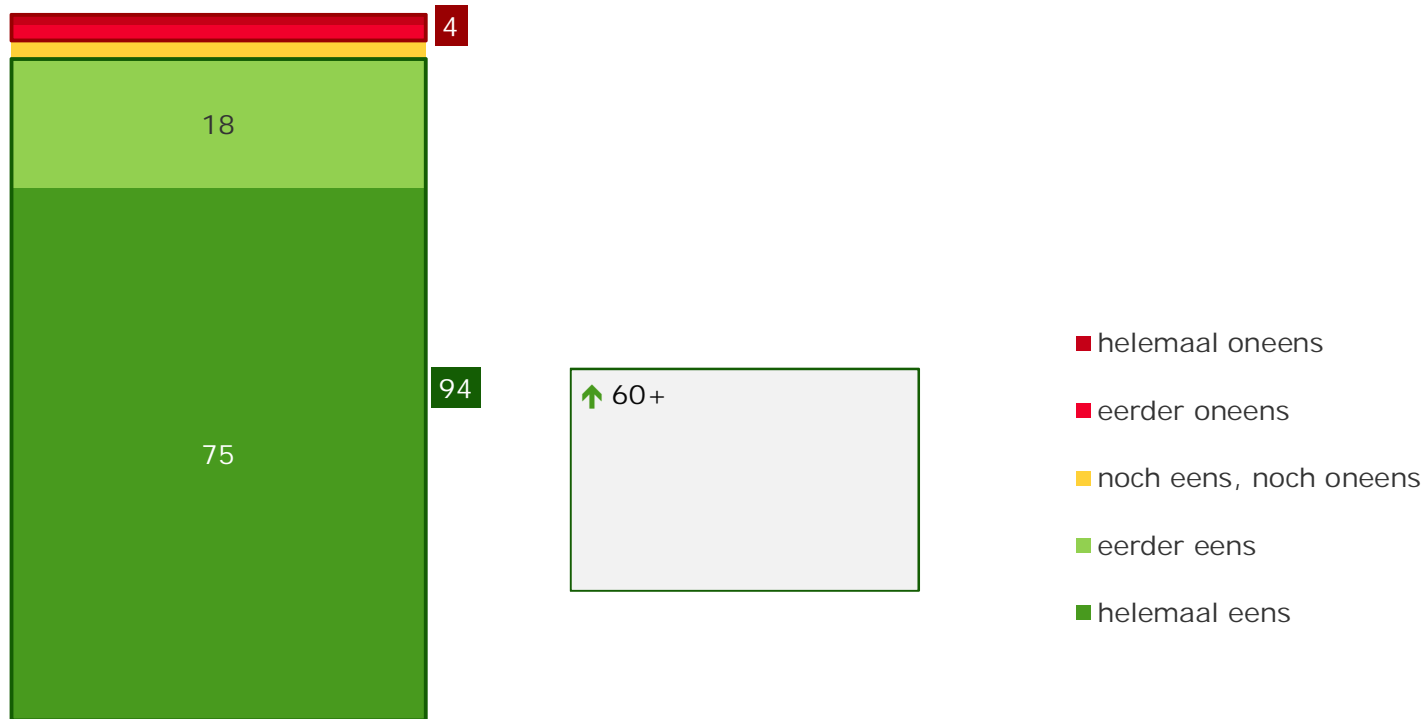
Bijna 1 op 3 maakt zich zorgen over het kunnen betalen van dagdagelijkse uitgaven.

[Ik maak me zorgen over het kunnen betalen van mijn dagdagelijkse uitgaven.]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

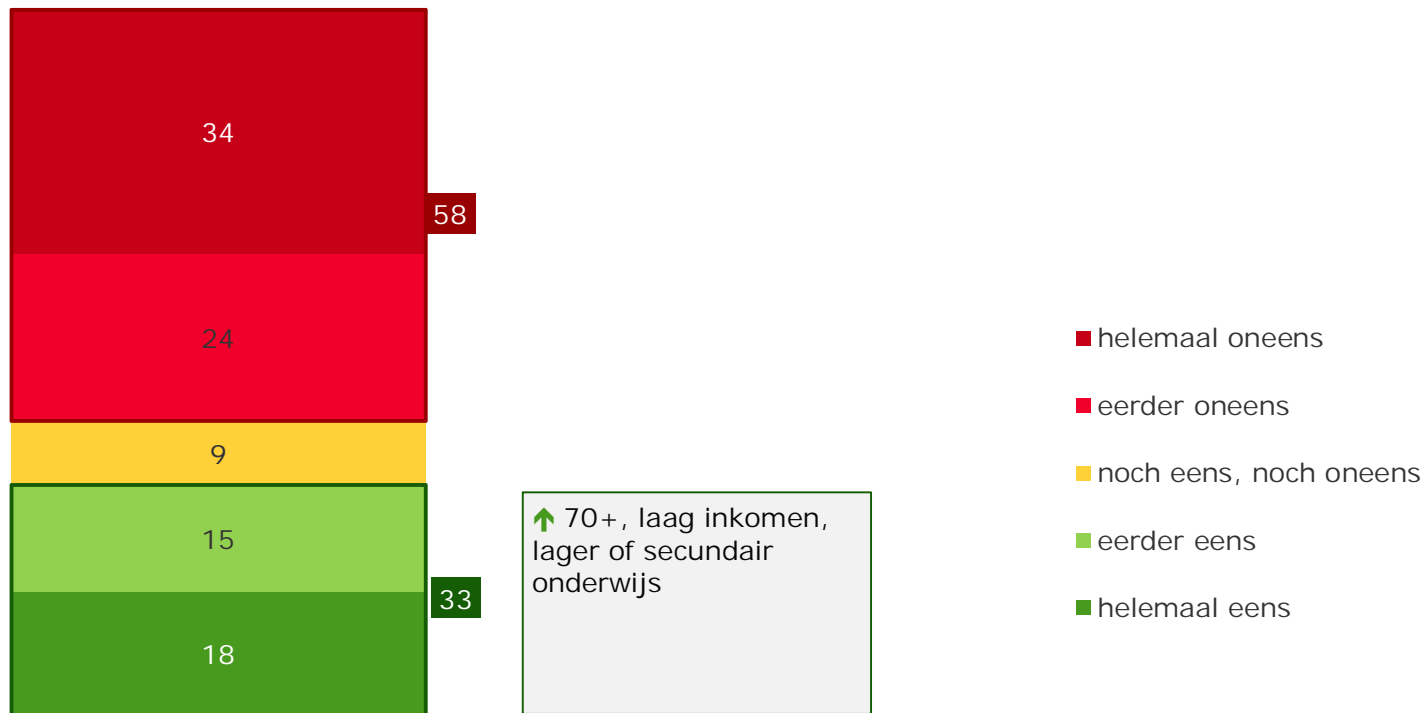
94 % betaalt zijn rekeningen op tijd.

[Ik betaal mijn rekeningen op tijd.]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

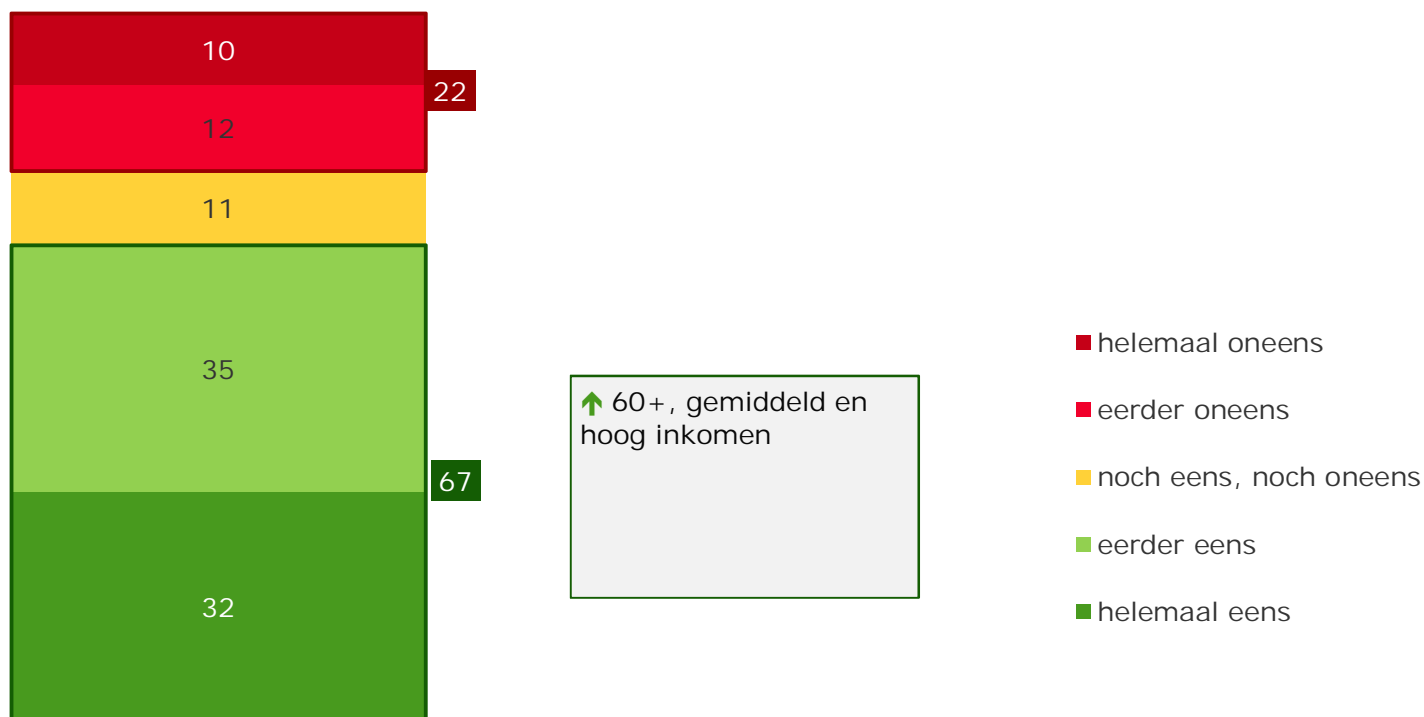
33 % zegt van dag tot dag te leven; 58 % is het daar niet mee eens.

[Ik leef van dag tot dag, en zie wel wat morgen brengt.]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

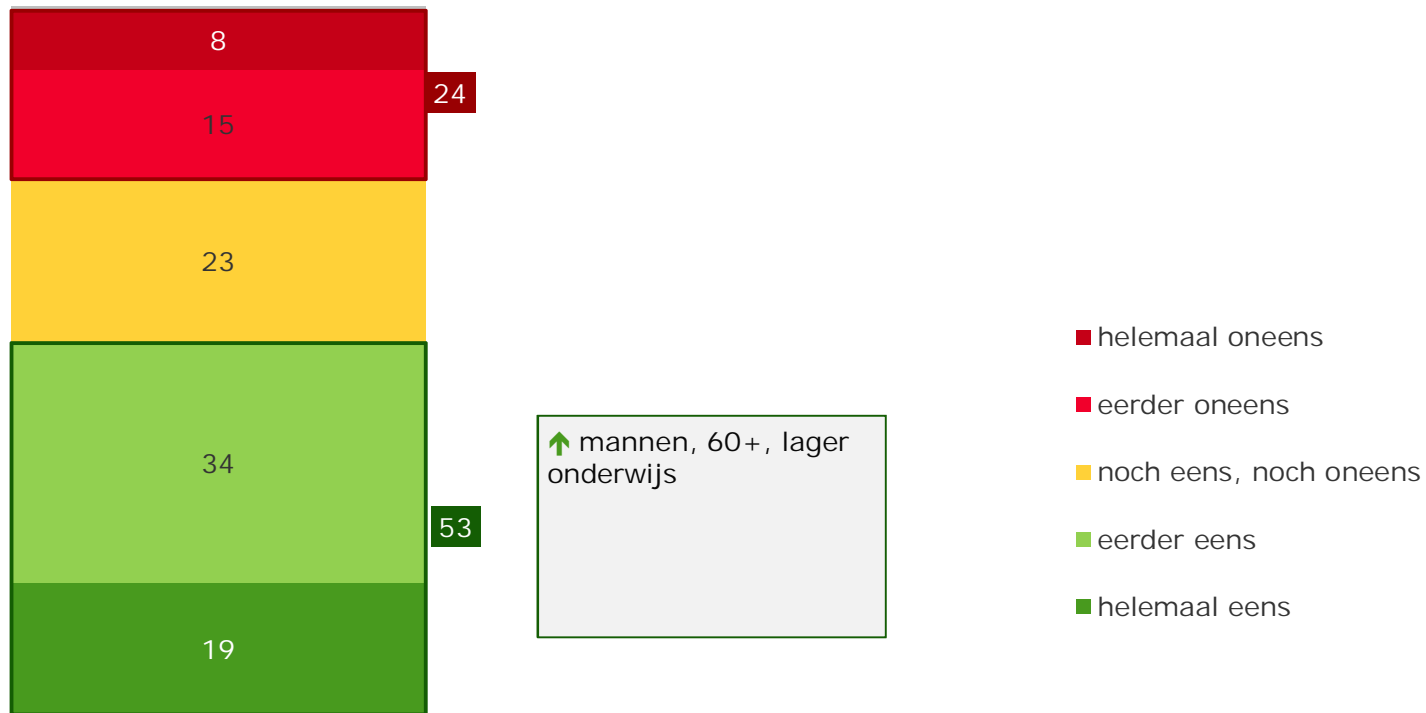
2 op 3 zeggen tevreden te zijn over zijn huidige financiële situatie.

[Ik ben tevreden over mijn huidige financiële situatie.]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

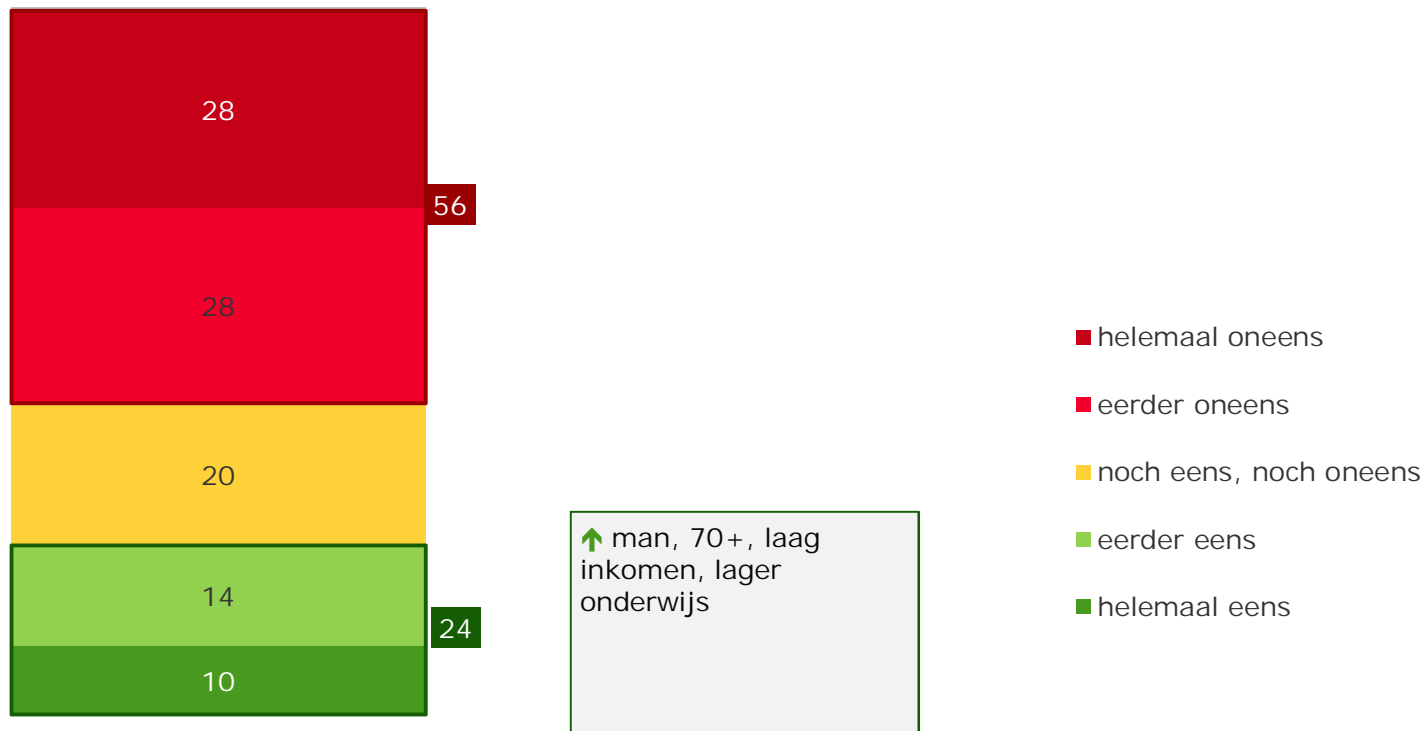
Iets meer dan de helft vindt dat geld dient om uit te geven.

[Geld dient om uit te geven.]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

1 op 4 haalt meer voldoening door geld uit te geven dan het te sparen.

[Het geeft me meer voldoening om geld uit te geven dan het te sparen voor later.]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

Financiële kennis - inflatie

37 % antwoordt correct; 36 % zegt afhankelijk van wat men koopt.

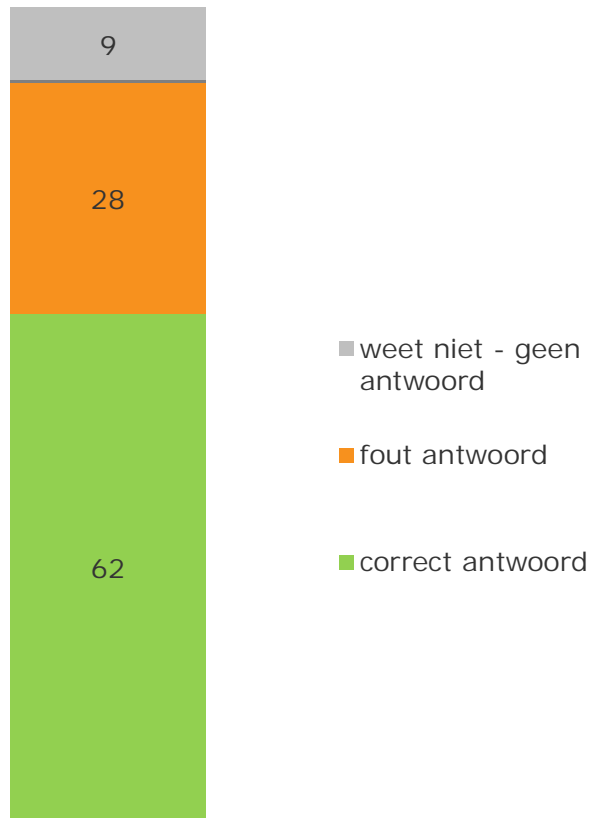
[Vijf broers krijgen in het begin van het jaar een gift van € 1.000, die ze gelijk onder elkaar verdelen. De inflatie in dat jaar bedraagt 1,5 %. Wat kunnen ze aan het eind van het jaar kopen van dat geld?]

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

Financiële kennis – intrest berekenen

2 op 3 geven een correct antwoord voor eenvoudige intrest;

1 op 2 voor samengestelde intrest.

[Stel dat u € 100 in een gratis, onbelaste spaarrekening stort met een gegarandeerde interestvoet van 2 % per jaar. U doet geen verdere stortingen op deze rekening, en u haalt er ook geen geld af. Hoeveel zou op deze rekening staan op het einde van het eerste jaar, eens de interest werd uitbetaald?]

[En hoeveel zou er op de rekening staan aan het einde van het vijfde jaar, er rekening mee houdend dat er geen kosten of taksen zijn? Zou dat ... ?]

4. Componenten van financiële geletterheid

- Financiële geletterdheid (OESO) =

Een combinatie van bewustzijn, kennis, vaardigheden, attitudes en gedrag noodzakelijk om verantwoorde financiële beslissingen te nemen en uiteindelijk het individuele financieel welzijn te verhogen.

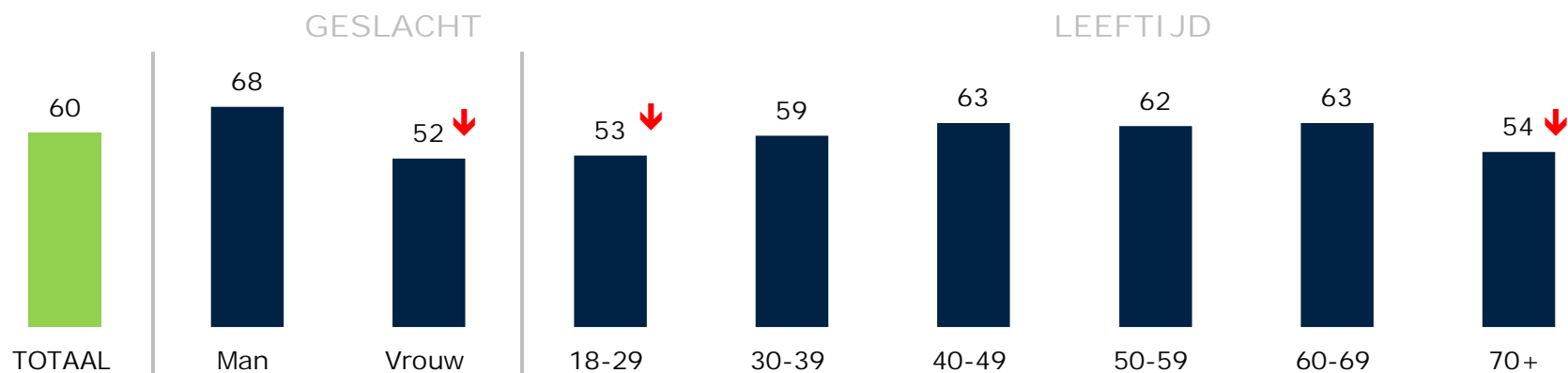

4. Componenten van financiële gelettertheid

- Financiële kennis: hoge score = minstens 5 op 7
- Financieel gedrag: hoge score = minstens 6 op 9
- Financiële attitudes: hoge score = minstens 3 op 5

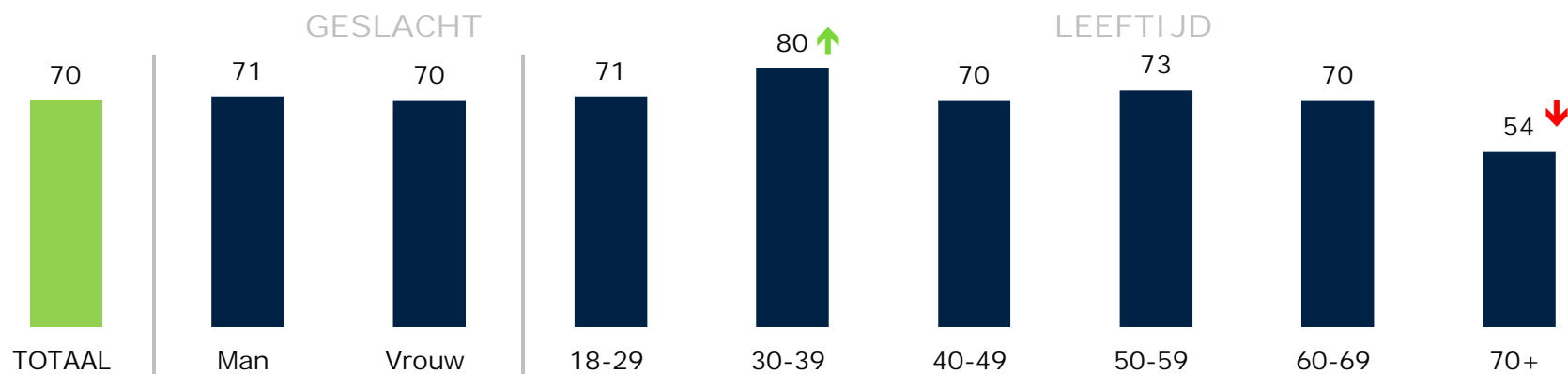
Financiële kennis: 50 % van de Belgen heeft een hoge score (minstens 5 op 7).

↑ Hoger dan totaal
↓ Lager dan totaal

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

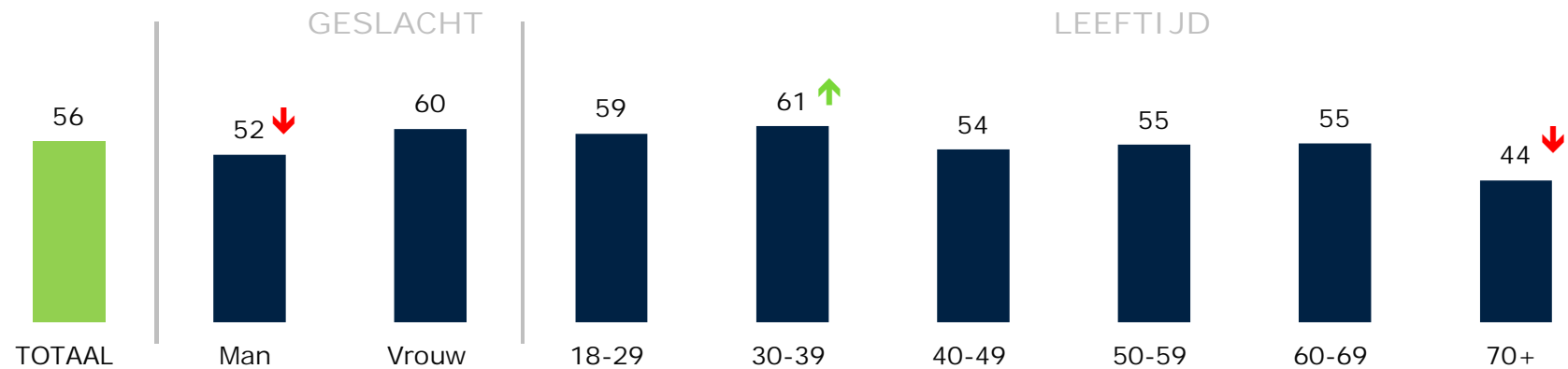
Financieel gedrag: 1 op 2 Belgen heeft een hoge score (minstens 6 op 9).

↑ Hoger dan totaal
↓ Lager dan totaal

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

Financiële attitudes: iets meer dan de helft heeft een score hoger dan 3 (op 5).

↑ Hoger dan totaal
↓ Lager dan totaal

% OP BASIS: ALLEN (n = 2 072)

Zwak verband tussen financiële kennis, gedrag en attitudes

- Weinig samenhang tussen score financiële kennis, gedrag en attitudes
- Een hoge / lage score op 1 dimensie leidt niet tot een hoge /lage score op een van de andere dimensies.
- Het is dus noodzakelijk dat financiële vorming verder inspeelt op zowel kennis, gedrag als attitudes.

=> Consumenten kunnen verantwoorde financiële beslissingen nemen.